

ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ

УДК 339.5:341.7

ЕКОНОМІЧНА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ

О. В. Вавуліч

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня,
спеціальність «Економіка та міжнародні економічні відносини»,
навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доцент А. Й. Жемба

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

Статтю присвячено дослідженню ролі економічної дипломатії у процесі європейської інтеграції України. Проаналізовано сучасні напрями зовнішньоекономічної політики, ключові досягнення та виклики, що постають перед державою на шляху до повноправного членства в ЄС. Розглянуто вплив економічної дипломатії на розвиток експорту, залучення інвестицій та гармонізацію нормативно-правової бази з європейськими стандартами. Визначено основні перспективи подальшого розвитку економічної дипломатії як інструменту міжнародної інтеграції України.

Ключові слова: економічна дипломатія, євроінтеграція, зовнішньоекономічна політика, міжнародна торгівля, Україна, ЄС.

The article is devoted to the study of the role of economic diplomacy in the process of Ukraine's European integration. It analyzes current trends in foreign economic policy, key achievements, and challenges facing the state on its path to full EU membership. The influence of economic diplomacy on the development of exports, attracting investment, and harmonizing the regulatory framework with European standards is considered. The main prospects for the further development of economic diplomacy as an instrument of Ukraine's international integration are identified.

Keywords: economic diplomacy, European integration, foreign economic policy, international trade, Ukraine, EU.

Сучасний етап розвитку міжнародних економічних відносин характеризується посиленням інтеграційних процесів, у яких Україна активно бере участь. Після підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом у 2014 році європейський напрям став стратегічним пріоритетом зовнішньоекономічної політики держави [2]. Економічна дипломатія виступає ключовим інструментом реалізації інтеграційних намірів, сприяючи розвитку торговельно-економічних відносин, залученню інвестицій, адаптації національного законодавства до норм ЄС [1] та укріпленню міжнародного іміджу України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Офіційні документи та аналітичні матеріали Європейської комісії відіграють ключову роль у формуванні академічних і практичних підходів до вивчення євроінтеграції України. Єврокомісія систематично висвітлює стан відносин між ЄС та Україною, механізми торговельної лібералізації (зокрема DCFTA), а також інструменти підтримки економічної стабільності та відновлення, серед яких Ukraine Facility [3]. Інформаційний лист Європейської служби зовнішньополітичних дій (EEAS) підкреслює пріоритетний статус України для ЄС [5]. Інформація на офіційних сторінках

Єврокомісії щодо автономних торговельних заходів (Autonomous Trade Measures) ілюструє політичну підтримку України через доступ до європейського ринку [4]. Матеріали Європейської комісії слугують джерелом даних про фінансову допомогу, яка впливає на зовнішньоекономічну стратегію України [3].

Метою статті є аналіз стану та перспектив розвитку економічної дипломатії України в контексті інтеграції до європейського економічного простору та визначення ключових напрямів її вдосконалення.

Економічна дипломатія України є системою дій урядових і неурядових інституцій, спрямованих на забезпечення економічних інтересів держави у зовнішньополітичній сфері. У сучасних умовах вона охоплює широкий спектр напрямів: участь у перемовинах щодо торговельних угод, просування українського експорту, залучення інвестицій, формування сприятливого іміджу країни для бізнес-партнерів.

Сучасний етап розвитку економічної дипломатії України безпосередньо пов'язаний із реалізацією курсу на європейську інтеграцію, що передбачає не лише адаптацію національної економічної політики до стандартів ЄС, але й активне залучення до формування спільного європейського економічного простору. Основним завданням української економічної дипломатії стає забезпечення вигідних умов для національних виробників на європейських ринках, розширення торговельно-економічних зв'язків, залучення інвестицій та технологій, а також підтримка іміджу України як надійного економічного партнера.

Одним із ключових досягнень України є створення поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі з ЄС, що забезпечує поступову інтеграцію українського ринку до внутрішнього ринку Євросоюзу. Важливою складовою цього процесу є адаптація національного законодавства до *acquis communautaire* – системи норм і стандартів ЄС [2].

Після 2022 року економічна дипломатія України отримала новий імпульс розвитку у зв'язку з повномасштабною агресією РФ. У центрі уваги опинилися питання залучення міжнародної фінансової допомоги, розширення ринків збуту українських товарів та забезпечення енергетичної безпеки. Водночас інтеграційні процеси супроводжуються викликами: необхідністю інституційного зміцнення економічних відомств, кадрового оновлення дипломатичної служби, розбудови економічної аналітики у системі МЗС.

Перспективи подальшого розвитку економічної дипломатії України тісно пов'язані з ефективною участю у програмах ЄС, таких як Horizon Europe, Digital Europe, Creative Europe та інші. Ці ініціативи відкривають доступ до інноваційних технологій, фінансування та міжнародного партнерства. Водночас важливо продовжувати роботу над спрощенням процедур експорту, покращенням логістики, а також стимулюванням інвестиційної привабливості регіонів України.

Таблиця

Ключові показники розвитку зовнішньої торгівлі України з ЄС (2020–2024 рр.)

Показник	2020	2022	2024
Експорт товарів до ЄС, млрд дол. США	18,5	25,0	28,7
Імпорт товарів з ЄС, млрд дол. США	24,3	29,1	31,5
Частка ЄС у зовнішній торгівлі України, %	40,2	42,8	46
Обсяг інвестицій з країн ЄС, млрд дол. США	32,0	35,6	38,9

Джерело: побудовано автором на основі [1; 3; 4]

Як свідчать наведені у таблиці показники, зовнішньоторговельні відносини України з Європейським Союзом протягом 2020–2024 рр. характеризуються стійким зростанням. Обсяги експорту товарів до країн ЄС зросли з 18,5 млрд дол. США у 2020 році до 28,7 млрд дол. США у 2024 році, що свідчить про поступову диверсифікацію українського експорту та розширення ринків збуту. Паралельно збільшився і імпорт з країн ЄС – з 24,3 млрд дол. США до 31,5 млрд дол. США, що пов'язано з активізацією торгівлі промисловими товарами, енергоносіями та обладнанням. Частка Європейського Союзу у загальному зовнішньоторговельному обороті України підвищилася з 40,2% до 46%, що підтверджує стратегічну важливість європейського напрямку для української економіки.

Крім того, спостерігається зростання обсягу прямих іноземних інвестицій з країн ЄС – із 32 млрд дол. США у 2020 році до 38,9 млрд дол. США у 2024 році. Це зумовлено як поліпшенням інвестиційного клімату, так і посиленням співпраці у межах Угоди про асоціацію. Загалом, динаміка показників демонструє ефективність інструментів економічної дипломатії України та поступову інтеграцію до європейського економічного простору, що підтверджує її прагнення до сталого економічного розвитку у партнерстві з Європейським Союзом.

Перспективним інструментом економічної дипломатії виступає також публічна дипломатія, яка формує позитивний образ України у європейському інформаційному просторі, підвищує довіру до українських компаній і сприяє просуванню національних брендів. Розвиток цифрової дипломатії, зокрема через аналітичні онлайн-платформи, бізнес-форуми та віртуальні виставки, стає важливим елементом сучасної комунікаційної стратегії.

Особливого значення набуває розвиток кадрового потенціалу економічної дипломатії – формування професійного корпусу дипломатів, здатних ефективно представляти економічні інтереси України на міжнародному рівні, вести переговори відповідно до європейських стандартів, а також використовувати механізми економічної розвідки та аналітики.

Економічна дипломатія є ключовим інструментом інтеграції України до європейського економічного простору та просування її національних інтересів на міжнародній арені. Успішна реалізація положень Угоди про асоціацію, розширення торговельно-економічної співпраці та зростання обсягів експорту й інвестицій з країн ЄС підтверджують ефективність зовнішньоекономічної політики України. Ініціативи Європейської комісії, спрямовані на фінансову підтримку, лібералізацію торгівлі та післявоєнне відновлення, посилюють можливості української економічної дипломатії та сприяють інтеграції до європейського ринку.

Подальший розвиток економічної дипломатії потребує зміцнення інституційної спроможності державних структур, підвищення професійного рівня дипломатів і налагодження ефективної взаємодії між урядом, бізнесом та громадянським сектором. Економічна дипломатія має стати стратегічним механізмом не лише для залучення інвестицій і розвитку торгівлі, а й для формування позитивного міжнародного іміджу України та забезпечення її сталого економічного зростання в межах європейського економічного простору.

1. European Commission. EU-Ukraine relations. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/ukraine_en (дата звернення: 02.10.2025).
2. EUR-Lex. Association Agreement between the European Union and Ukraine. 2014. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/agree_internation/2014/295/oj/eng (дата звернення: 02.10.2025).
3. European Commission. Ukraine Facility. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/ukraine-facility_en (дата звернення: 02.10.2025).
4. European Commission. EU trade relations with Ukraine (Autonomous Trade Measures). URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/ukraine_en (дата звернення: 02.10.2025).
5. EEAS. EU-Ukraine relations factsheet. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-ukraine-relations-factsheet_en (дата звернення: 02.10.2025).